

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

28 מאי 2017
פ"ר 1701-04-11

בפני: כב' השופט עמית כהן

בקשה: 10

לחלן: "הפקודה"	פקודת פשיטת הרגל התש"ם – 1980	בעניין:
לחלן: "החייב"	אבנר אלבו	ובעניין:
לחלן: "הכונ"ר"	הכונס הרשמי	ובעניין:
לחלן: "הנאמנת"	עו"ד נורה גוטליב	ובעניין:

חקיקה שאזכרה:

[פקודת פשיטת הרגל \[נוסח חדש\], תש"ם-1980](#)

מיני-רציו:

* פס"ד בגדרו סוקר ביהמ"ש את השיקולים הרלוונטיים להחלת החריג הקבוע בסעיף 69(א) לפקודת פשיטת הרגל המאפשר הכללת דמי מזונות בצו ההפטר. ביישום לענייננו נקבע כי התנאים המצדיקים מתן פטור מחוב המזונות, לא מתקיימים בענייננו ויותר מכך, נוכח התנהלותו של החייב, המצביעה על חוסר תום לב קיצוני, ספק אם היה מקום לאפשר לו להיכנס להליך ועל אחת כמה וכמה לקבל הפטר.

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – הפטר

* הוצאה לפועל – תשלומים – חוב מזונות

* פשיטת רגל – הליכי פשיטת רגל – חובת תום הלב

בקשת החייב להחיל שההפטר שקיבל יחול גם על חוב מזונות. (כ- 459,000 ₪ חוב מזונות למל"ל וחוב לאחת מגרושותיו).

ביהמ"ש המחוזי דחה את הבקשה מהטעמים הבאים:

ההלכה קובעת כי בדרך כלל לא יחול הפטר על חוב מזונות וזאת על רקע חשיבותו החברתית של מוסד המזונות ובשל כך שאי-תשלום מזונות הוא "כשל מוסרי", שדבק בהתנהלותו של החייב. החריג הקבוע בסעיף 69(א) להכללת דמי המזונות בצו ההפטר מיושם בפסיקה במשורה ובמקרים חריגים בלבד. השיקולים הרלוונטיים להחלת החריג כפי שהתגבשו בפסיקה הם: כושר הפירעון הנוכחי של החייב, ועד כמה הוא צפוי להשתנות בעתיד; קיומם של נכסים בבעלותו; גילו ומצב בריאותו; מצבו האישי והמשפחתי; נסיבות היווצרות החוב; אם המדובר בחוב לעבר בלבד, או בחוב שוטף שממשיך להיצבר;

חלוף הזמן מעת יצירת החוב, בשים לב לשאלת 'תרומתו' של החייב להתמשכות ההליכים בעניינו, כדי למנוע מצב שבו יעדיף חייב להשתמט מתשלום במשך זמן ממושך, על מנת שבסופו של יום יופטר ממנו; אם החייב עשה מאמצים לפרוע את החוב מיוזמתו, או שמא החוב נפרע במקצתו רק בעקבות הליכים שנקטו הזכאים; אם החייב עודנו חב בסיפוק צרכי המחיייה השוטפים של הזכאים למזונות, ובפרט קטינים, לעומת מצב שבו החוב נוגע לעבר הרחוק, שאז חוב המזונות הפסוק מאבד מאופיו המקורי ומתקרב יותר במהותו לחוב כספי רגיל; מצבם הכלכלי הנוכחי של הזכאים למזונות; האם תיפגע זכותם של החייב או של הזכאים לקיום מינימאלי בכבוד; אם החייב מיצה את האפשרויות העומדות לרשותו בגדרי הליכי ההוצאה לפועל, ואם יהיה באלה כדי להביא תועלת ממשית לנושים; ועמדותיהם של בעלי התפקידים בהליך פשיטת הרגל. ושיקול מרכזי נוסף הוא עקרון תום הלב.

בעניינו לא מתקיימים התנאים המצדיקים מתן פטור מחוב המזונות, ויותר מכך, נוכח התנהלותו של החייב, המצביעה על חוסר תום לב קיצוני, ספק אם היה מקום לאפשר לו להיכנס להליך ועל אחת כמה וכמה לקבל הפטר.

לחייב 4 ילדים. החייב ברח מהארץ בשנת 1994, בהיות הילדים בני 14, 11, 2 ו-1, כלומר בהיותם קטינים והיה עליו לסייע בפרנסתם, ושב לארץ רק ב-12/2007. אם היה החייב תם לב, היה עליו לפעול לפרנסת ילדיו בזמן שהותו בחו"ל, דבר שהוא נמנע ממנו. למרות שהחייב היה בעל כושר השתכרות, הוא התחמק מתשלום מזונות לילדיו, ועקב היותו בחו"ל, לא יכלו גרושתו והמוסד לביטוח לאומי לפעול לגביית המזונות ממנו. נוכח האמור, יצר החייב את חובות המזונות בחוסר תום לב קיצוני, וספק אם היה הוא זכאי להיכנס להליך, אך אין ספק שאין הוא זכאי שההפטר שקיבל יחול על חוב המזונות.

יתירה מכך, גם אם לא היה החייב יוצר את חוב המזונות בחוסר תום קיצוני, לא היה מקום להחיל את ההפטר שקיבל על חוב המזונות. שכן, מדובר בחייב צעיר יחסית, יליד 1956; בעל יכולת השתכרות; בעל נכות משמעותית, בשיעור 60%, אך בשיעור נמוך יותר מהמקרים שהוכרו בפסיקה; נגדו טרם הצליחו הנושים לפעול בהליכי ההוצאה לפועל, עקב העובדה שהוא נקט הליכי פשיטת רגל פחות מ-3.5 שנים אחרי ששב לארץ, לאחר כ-13 שנים. נראה שאין מחלוקת שהחייב אינו יכול לפרוע את חובות המזונות במלואם. אולם, התרופה הנכונה היא בהליכי ההוצאה לפועל, בהם יביא רשם ההוצאה לפועל את יכולת התשלום של החייב, ולא במתן הפטר מהחובות.

החלטה

בפניי בקשת החייב להחיל שההפטר שקיבל יחול גם על חוב מזונות.

רקע ונימוקי הצדדים

1. ביום 11/2/16 ניתן לחייב הפטר מחובותיו שקדמו למועד צו הכינוס, 3/4/11. מהתסקיר שהגישה הנאמנת לקראת הדיון עולה כי: על החייב הושת תשלום חודשי של 500 ₪; החייב הוכרו כפושט רגל ביום 30/1/12; בקופה הצטבר סכום של 28,000 ₪; נגד החייב הוגשו תביעות חוב בסכום של כ-607,000 ₪, מתוכם כ-459,000 ₪ בדין קדימה, עקב חוב מזונות למל"ל; החייב יליד 1956, גרוש ואב ל-4 בגירים; החייב עובד ומשתכר כ-4,000 ₪ לחודש; החייב סובל מבעיות בריאותיות ועבר מספר אירועים מוחיים.

עוד נטען בתסקיר: "החוב לביטוח לאומי בגין מזונות נוצר בשל העובדה שעזב להתגורר בחו"ל מבלי שדאג לשלם את דמי המזונות עבור ילדיו במשך תקופה ארוכה. ... השארנו של החייב בהליך גם בעוד מספר שנים לא תביא תועלת כלל לנושים הרגילים ומחוב המזונות לא יופטר".

2. החייב ביקש להחיל את הפטר גם על חוב מזונות. במקום להגיש בקשה המתייחסת למצבו של החייב, ציטט החייב, כמעט במלואו, מאמר מאת עו"ד שוקי פרידמן. כל שנטען בעניינו של החייב: "למעלה מהצריך יטען עוד המבקש כי הינו בן 60, ילדיו בגירים, והוא סובל משלל בעיות רפואיות ביניהן סוכרת, לחץ דם ו-CVA. לענייננו יפים דברי כבוד בהמ"ש העליון בפס"ד [רע"א 7940/13](#) קצקה נ' כונס הנכסים הרשמי [פורסם בבנו] (...), אשר החילו על מקרה הדומה למקרה דנן את סעיף 69(א)(3), ואשר במסגרתו ניתן לחייב הפטר בגין חוב מזונו למל"ל".
- בהתאם להנחיותיי, הגיש החייב תצהיר משלים ובו פירט: הוא משתכר כ- 4,000 ₪ לחודש; הוצאותיו עולות על הכנסותיו; הוא יליד 1956; לפני כ- 37 שנים נישא לגב' שולמית אלבו (להלן: "אלבו"), מנישואים אלה נולדו מורן, בת 36 היום, ואביתר כיום בן 33; נישואין אלו הסתיימו לאחר 12 שנים; בשנת 1992 התחתן עם הגב' אלינה ציבול (להלן: "ציבול"), ממנה נולדו לו שני ילדים- תר, בן 24 כיום, ונטף בת 23; הנישואין השניים הסתיימו ב- 1994. החוב בגין המזונות לציבול מסתכם בכ- 235,000 ₪, ובגין המזונות לאלבו בכ- 224,000 ₪. החייב הוסיף ופירט שנקבעה לו נכות צמיתה על ידי המל"ל בשיעור 60%.
3. המל"ל מתנגד להחלת הפטר על חוב המזונות, וטוען שהחייב אינו עומד בנסיבות שנקבעו בפסיקה כמצדיקות החלת הפטר על חוב מזונות.
4. ביום 20/10/16 פירטתי את נסיבות המקרה, והצעתי לחייב לשקול את עמדתו. בנוסף, קבעתי שאם יעמוד החייב על בקשתו, עליו להגיש נתונים משלימים.
5. החייב השלים והודיע כי **שהה בחו"ל מ- 20/9/1994 עד 9/12/2007**. החייב הוסיף שהוא פוטר מעבדתו.
6. הנאמנת מתנגדת להחלת הפטר על חוב המזונות. הנאמנת פירטה כי ילדיו של החייב הם ילידי 1980, 1983, 1992 ו- 1993; החייב מתגורר בדירה שבבעלות אביו; אביו של החייב נפטר והוריש את רכושו לשתי אחיותיו של החייב, ואחת מהן משכירה לחייב את הדירה; עד 12/2016 הוא עבד תמורת משכורת של 4,400 ₪ עד 6,000 ₪; לחייב נקבעה נכות רפואית בשיעור 60%; החייב התחתן עם אלבו ב- 1979 והתגרש ממנה לאחר 6 שנות נישואין; החייב התחתן בשנית ב- 1992 לציבול; ב- 1994 עזב החייב את הארץ; רק שנתיים אח"כ נתן גט לציבול, ברבנות במיאמי; התגורר בארה"ב עד 2006 ועזב לגרמניה, שם התגורר עם בת זוג. הנאמנת חקרה את ציבול- התחילו בעיות בזוגיות בינה לבין החייב; היא הגישה תביעה לגירושין ומזונות; נפסקו מזונות בסכום של 1,400 ₪; מספר חלודשים לאחר מכן, החייב עזב את הארץ מבלי להודיע לה; מאז ועד 2005 הוא לא יצר אתה או עם ילדיו קשר; ב- 2005

החייב הזמין אותה ואת ילדיו לארה"ב ואף מימן את כרטיסי הטיסה; החייב התגורר בארה"ב בבית מפואר, בשכונת יוקרה בפלורידה והיו בבעלותו 3 כלי רכב, ביחד עם ביתו מנישואיו הראשונים, המתגוררת היום בארה"ב; לאחר ששבה לארץ, שוב נותק הקשר עם החייב; עבר להתגורר עם בחורה גרמניה אותה הכיר ואף נולד לו ממנה ילד; חזר לארץ ב-2007; החייב התחייב לשלם לה את החוב, אך לא קיים את הבטחתו, ולכן פתחה תיק הוצל"פ.

נראה שהחייב התחמק מתשלום מזונות ילדיו ועזיבתו לחו"ל מנעה את האפשרות למצות את הליכי הגבייה נגדו. החייב היה בעל יכולת השתכרות גבוהה, אך העדיף לעזוב את הארץ ולהשתמט מחובותיו.

דין

7. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים, השתכנעתי שדין הבקשה דחייה.

8. ההלכה קובעת כי בדרך כלל לא יחול הפטר על חוב מזונות וכי:

"בית משפט זה נדרש בהרחבה ... לדינם של צווי פשיטת רגל בבקשות חייב ביחס לחובות מזונות, ב-ע"א 7092/13 ... [פורסם בגבו] (להלן: עניין ד.מ.). ... כך, הודגש כי אין דינו של נושה הזכאי לקבל כספי מזונות כדינם של נושים אחרים, בשל כך שאי-תשלום מזונות הוא "כשל מוסרי", שדבק בהתנהלותו של החייב ..."

על רקע חשיבותו החברתית של מוסד המזונות, מיושם בפסיקה החריג הקבוע בסעיף 69(א)(3) במשורה ובמקרים חריגים בלבד, שבהם נתון החייב במצב קשה, שאינו עתיד להשתפר – בין מבחינה כלכלית, לרבות היעדרם של נכסים בבעלותו ומיצוי יכולת ההשתכרות שלו; בין מבחינת בריאותו הלקויה וגילו המתקדם; בין עקב הימשכות ההליכים בעניינו לאורך שנים רבות; בין לנוכח פגיעה בזכותו לקיום מינימלי בכבוד; ולרוב – מכל הבחינות הללו גם יחד (עניין מקבילי; ע"א 6456/13 ישעיהו נ' גמזו, [פורסם בגבו] בפסקה 7 (3.5.2015) (להלן: עניין גמזו); רע"א 7940/13 קצקה נ' כונס הנכסים הרשמי, [פורסם בגבו] בפסקאות 11-13 (29.1.2014) (להלן: עניין קצקה)) ...

"ניתן לסקור את השיקולים הרלוונטיים כפי שהתגבשו עד כה להחלטת החריג המאפשר את הכללת דמי המזונות בצו הפטר – ואלה הם: כושר הפירעון הנוכחי של החייב, ועד כמה הוא צפוי להשתנות בעתיד; קיומם של נכסים בבעלותו; גילו ומצב בריאותו; מצבו האישי והמשפחתי; נסיבות היווצרות החוב; אם המדובר בחוב לעבר בלבד, או בחוב שוטף שממשיך להיצבר; חלוף הזמן מעת יצירת החוב, בשים לב לשאלת 'תרומתו' של החייב להתמשכות ההליכים בעניינו, כדי למנוע מצב שבו יעדיף חייב להשתמט מתשלום במשך זמן ממושך, על מנת שבסופו של יום יופטר ממנו; אם החייב עשה מאמצים לפרוע את החוב מיוזמתו, או שמא החוב נפרע במקצתו רק בעקבות הליכים שנקטו הזכאים; אם החייב עודנו חב בסיפוק צרכי המחיייה השוטפים של הזכאים למזונות, ובפרט קטינים, לעומת מצב שבו החוב נוגע לעבר הרחוק, שאז חוב המזונות הפסוק מאבד מאופיו המקורי ומתקרב יותר במהותו לחוב כספי רגיל; מצבם הכלכלי הנוכחי של הזכאים למזונות; האם תיפגע זכותם של החייב או של הזכאים לקיום מינימלי בכבוד; אם החייב מיצה את האפשרויות העומדות לרשותו בגדרי הליכי הוצאה לפועל, ואם יהיה באלה כדי להביא תועלת ממשית לנושים; ועמדותיהם של בעלי התפקידים בהליך פשיטת הרגל. יושם אל לב כי רשימה זו עודנה חלקית והושמט ממנה שיקול מרכזי, הוא עקרון תום הלב, ...

... בעניין ד.מ. נקבע כי הימנעות מתשלום חוב פסוק למזונות עלולה להיחשב כחוסר תום לב לפי הוראה זו ..."

[ע"א 5628/14 יוסף סלימאן נ' סמירה סלימאן, [פורסם בנבו], 26.09.2016].

9. בענייננו לא מתקיימים התנאים המצדיקים מתן פטור מחוב המזונות, ויותר מכך, נוכח התנהלותו של החייב, ספק אם היה מקום לאפשר לו להיכנס להליך ועל אחת כמה וכמה לקבל הפטר.

10. חוסר תום ליבו הקיצוני של החייב

10.1. לחייב 4 ילדים, ילידי 1980, 1983, 1992 ו-1993.

10.2. החייב ברח מהארץ בשנת 1994, בהיות הילדים בני 14, 11, 2 ו-1, כלומר בהיותם קטינים והיה עליו לסייע בפרנסתם, ושב לארץ רק ב-12/2007.

10.3. אם היה החייב תם לב, היה עליו לפעול לפרנסת ילדיו בזמן שהותו בחו"ל, דבר שהוא מנע ממנו. למרות שהחייב היה בעל כושר השתכרות, הוא התחמק מתשלום מזונות לילדיו, ועקב היותו בחו"ל, לא יכלו גרושותיו והמוסד לביטוח לאומי לפעול לגביית המזונות ממנו. ויודגש, למרות החלטתי מיום 20/10/16, לא טען החייב שבמשך שהותו בחו"ל לא הייתה לו אפשרות לפרנס את ילדיו.

10.4. נוכח האמור, יצר החייב את חובות המזונות בחוסר תום לב קיצוני, וספק אם היה הוא זכאי להיכנס להליך, אך אין ספק שאין הוא זכאי שההפטר שקיבל יחול על חוב המזונות (ומסתבר מתגובת הנאמנת, שאין מדובר רק בחוב מזונות למל"ל, אלא גם לציבול).

11. היעדר תנאים המצדיקים הפטר על חוב מזונות

11.1. המקרים בהם הוחל הפטר על חוב מזונות הם מקרים קיצוניים, בהם היה מדובר בחייב מבוגר מאוד; בעל נכות רפואית קשה בשיעור 100%; ללא יכולת השתכרות; בעל הוצאות רפואיות גבוהות; לאחר חלוף שנים רבות של הליכי הוצאה לפועל לגביית חובות המזונות; וכו'.

11.2. בענייננו- מדובר בחייב צעיר יחסית, יליד 1956; בעל יכולת השתכרות (למרות שהחייב פוטר, עליו לפעול למיצוי כושר השתכרותו ומציאת עבודה חדשה); בעל נכות משמעותית, בשיעור 60%, אך בשיעור נמוך יותר מהמקרים שהוכרו בפסיקה; נגדו טרם הצליחו הנושים לפעול בהליכי הוצאה לפועל, עקב העובדה שהוא נקט הליכי פשיטת רגל פחות מ-3.5 שנים אחרי ששב לארץ, לאחר כ-13 שנים.

11.3. נראה שאין מחלוקת שהחייב אינו יכול לפרוע את חובות המזונות במלואם. אולם, התרופה הנכונה היא בהליכי הוצאה לפועל, בהם יביא רשם הוצאה לפועל את יכולת התשלום של החייב, ולא במתן הפטר מהחובות.

11.4. נוכח האמור, גם אם לא היה החייב יוצר את חוב המזונות בחוסר תום קיצוני, לא היה מקום להחיל את ההפטר שקיבל על חוב המזונות.

הַתּוֹצָאָה

12. אַנִי דוֹחָה אֶת בַּקְשַׁת הַחַיִּיב לְהַחִיל אֶת הַהַפְטָר שֶׁקִּיבַל עַל חוּב הַמְזוֹנוֹת.
13. נוֹכַח הָאִמּוֹר לְעִיל, מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה מְקוֹם לְהַגִּשֵׁת הַבְּקָשָׁה וּבוֹדָאִי שֶׁלֹּא הָיָה מְקוֹם לְהַמְשִׁיךְ בַּבְּקָשָׁה לְאַחַר הַחֲלֻטֵי מִיּוֹם 20/10/2016, יִשְׁלַם הַחַיִּיב לְנִאֲמֶנֶת הַוּצָאוֹת בְּסֶךְ 2,500 ₪.
- יּוֹדְגֶשׁ- לְמִרּוֹת שֶׁבְּדֶרֶךְ כֻּלַּל הַוּצָאוֹת אֵינָן נִפְסָקוֹת לְטוֹבַת בַּעַל תְּפִקִּיד, אֲלֵא לְטוֹבַת קוֹפֶת פְּשִׁיטַת הַרְגֵל, בְּמִקְרָה זֶה, עֵקֶב הַתְּגוּבָה שֶׁנֶּאֱלָצָה הַנִּאֲמֶנֶת לְהַכִּין, לְאַחַר הַחֲלֻטֵי מִיּוֹם 20/10/16, אֲשֶׁר לְאַחֲרֶיהָ יִכּוֹל הָיָה הַחַיִּיב לְסַגֵּת מִבְּקִשְׁתּוֹ, נִפְסָקוּ הַוּצָאוֹת לְטוֹבַת הַנִּאֲמֶנֶת.

נִיתְּנָה הַיּוֹם, ג' סִיווּן תשע"ז, 28 מַאי 2017, בְּהַעֲדָר הַצַּדְדִּים.

עֲמִית כַּהֵן, שׁוֹפֵט

עֲמִית כַּהֵן 54678313
נוֹסַח מְסַמֵּךְ זֶה כְּפוּף לְשִׁינוּיִי נִיסוּחַ וְעִרְכָּה

[בְּעִנְיַן עִרְכָּה וְשִׁינוּיִים בְּמִסְמָכֵי פְּסִיקָה, חִקִּיקָה וְעוֹד בְּאַתֵּר נְבוֹ – הַקֵּשׁ כֹּאן](#)